

Datum
2024-12-09

Er referens
Fi2024/01470
Vår referens
RL

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar avseende betänkandet Digital myndighetspost (SOU 2024:47)

TechSverige har beretts tillfälle att lämna ett remissvar avseende rubricerat betänkande (dnr Fi2024/01470).

TechSverige är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag inom techsektorn med cirka 1 400 medlemsföretag – som sammantaget har närmare 100 000 medarbetare i Sverige. TechSverige ingår i Svenskt Näringsliv.

Åtgärder krävs för att öka takten i den digitala omställningen

Digitaliseringen av offentlig förvaltning går trögt i Sverige. Det har konstaterats i flera internationella jämförelser och nyligen i rapporten Uppföljningen av statliga myndigheters digitalisering 2023. Övergången till digital myndighetspost är inget undantag trots både tydliga vinster och goda förutsättningar för övergången. Fördelarna handlar framför allt om kostnadsbesparingar för det offentliga, ett minskat klimatavtryck genom minskade transporter och pappersförbrukning och i många fall en förbättrad service till mottagaren av posten. Som ett exempel kan nämnas att Danmark genom att skicka merparten av myndighetsposten till digitala brevlådor gjorde årliga besparingar på över 400 miljoner kronor redan 2014.

Vad gäller förutsättningarna för övergången till digital post har Sverige en väl utbyggd infrastruktur för uppkoppling via fiber- och mobilnät, en befolkning med hög digital kompetens, en stor spridning av e-id som möjliggör en säker hantering av digitala tjänster och inte minst en allt större andel av svenskarna som är anslutna till och använder digitala brevlådor.

Trots goda förutsättningar och stora vinster för samhället med en ökad andel digital post skickas fortfarande mängder av fysisk post både från myndigheter och andra organisationer inom den offentliga sektorn. TechSverige stöder därför utredningens inriktning att det krävs åtgärder för att öka takten i omställningen.

Förslagen som lämnas av utredningen adresserar dock endast en delmängd av den potential som finns med en ökad användning av digital post, de riskerar att störa den utveckling som till stor del drivs av marknaden och de kan att driva onödiga kostnader för staten. Ett grundläggande problem med utredningens uppdrag är utgångspunkten att maximera användningen av en specifik infrastruktur, Mina meddelanden, snarare än att utreda hur fler företag och hushåll kan få digital kommunikation från myndigheter och offentlig sektor i stort på bästa möjliga sätt. TechSverige förväntar sig därför att regeringen tar ett bredare grepp om frågan i den digitaliseringsstrategi som förväntas presenteras under våren.

Nedan lämnar TechSverige kommentarer och synpunkter på valda delar av betänkandet.

Viktigt att skyldigheter inte låser utvecklingen

I utredningen föreslås ett krav på anslutning och användning av infrastrukturen Mina meddelanden för kommunala och statliga myndigheter samt för domstolar. Kravet är begränsat till vad som definieras som myndighetspost. TechSverige ser positivt på en ökad användning av digital post bland myndigheter men ser samtidigt begränsningar och risker med den föreslagna lösningen.

Den tekniska utvecklingen går fort och lagstiftning är ett trubbigt verktyg. En reglering som låser användningen till en specifik infrastruktur riskerar att hämma utveckling med effekten att myndigheterna långsiktigt får svårt att följa med i den digitala utvecklingen. Denna risk beskrivs även i utredningen *"En risk med att styra offentlig förvaltning mot en mer enhetlig användning av systemet är att förvaltningen kan fastna i tekniska lösningar som inte är optimala och att det kanske förhindrar utveckling av bättre lösningar i framtiden."* Om regeringen väljer att gå vidare med skyldigheter är det av största vikt att de utformas på ett sätt så de inte låser myndigheternas långsiktiga möjligheter till digital utveckling.

Utredningen har inte heller lyckats göra någon konsekvensanalys av hur leverantörer av alternativa lösningar påverkas av förslaget utan konstaterar att *"Det har dock varit svårt att få någon uppfattning om hur stor marknaden är för denna sorts tjänster och hur många företag som eventuellt skulle påverkas."* Detta är en alvarlig brist i utredningen som behöver åtgärdas.

Stora delar av offentlig sektor omfattas inte av den föreslagna regleringslösningen. Förslaget omfattar dessutom endast en viss kategori av post. Sammantaget innebär detta att den positiva effekten kommer att begränsas till vissa delar av offentlig sektor och viss sorts kommunikation.

Ett alternativ eller komplement till reglering och användning av en specifik infrastruktur för myndigheter och en viss sorts post är att regeringen tar ett helhetsgrepp och inför tydliga mål och incitament för övergången till digital kommunikation, inte bara för myndigheter utan för hela den offentliga sektorn. Utredningen lyfter delvis detta alternativ men konstaterar att *"I dagsläget finns det ingen färdig plan eller strategi och framtagandet av en sådan kommer att ta tid. Såsom tidigare framhållits är det av vikt att inte skjuta upp åtgärder som främjar digitalisering av den offentliga förvaltningen i väntan på en eventuell framtida strategi från statens sida."*

TechSverige delar generellt utredningens syn att inte skjuta upp åtgärder i väntan på strategier. Regeringskansliet är dock i slutfasen av arbetet med en ny digitaliseringsstrategi där två prioriterade områden är digital förvaltning och digitalisering i välfärden. Givet att offentlig sektor halkar efter förväntar vi oss offensiva mål och kraftfulla åtgärder kopplat till digitalisering av hela den offentliga sektorn. Detta är ett utmärkt tillfälle för regeringen att säkerställa en snabb omställning till digital post som omfattar hela den offentliga sektorn och som bättre säkerställer att offentlig sektor har möjlighet att ta del av framtida innovation och utveckling.

Förslaget om en statlig brevlåda är dåligt underbyggt

Utredningen föreslår att det bör säkerställas att staten tillhandahåller en lösning för enskilda att ta emot digital myndighetspost. TechSverige anser inte att utredningen kunnat visa på att det finns ett behov av en statlig digital brevlåda och inte heller har utredningen tillräckligt analyserat konsekvenserna av förslaget.

Den nuvarande statliga brevlådan, Min myndighetspost, har drygt 300 000 användare. Antalet användare av Min myndighetspost sjunker vecka för vecka till förmån för de tre privata alternativen på marknaden Kivra, Fortnox och Billo som tillsammans nästan har 6,3 miljoner användare. Utvecklingen av digital post i Sverige och den stora anslutningen bland enskilda har alltså drivits av marknaden genom investeringar, innovation, samarbeten och marknadsföring.

Enligt Myndigheten för digital förvaltning står dessutom den statliga brevlådan inför en större transformation för att skapa en mer ändamålsenlig och effektiv infrastruktur för framtiden. TechSverige anser att situationen tydligt visar svårigheterna för en myndighet att leverera en tjänst som är relevant för kunderna på en marknad i snabb förändring.

Att utredningen trots detta anser det motiverat att säkerställa att staten har en egenutvecklad lösning motiveras bland annat med en osäkerhet om det kommer finnas kvar privata alternativ på marknaden. Utredningen skriver *"Det har dock tidigare hänt att privata brevlådor har lagts ner eller lämnat infrastrukturen; det kan inte uteslutas att det skulle kunna ske även med de befintliga brevlådorna."*

Att det under uppbyggnadsfas av en helt ny marknad sker förändringar på marknaden får anses vara normalt. Även om marknaden fortfarande utvecklas har 75 procent av alla svenskar idag en digital brevlåda och de privata alternativen står för 96 procent av alla brevlådor. Digital post är idag en väl utvecklad marknad där privata företag visat vägen och dagligen levererar. Den utveckling som beskrivs i utredningens konsekvensanalys pekar vidare på förbättrade möjligheter för privata brevlådor genom ökade volymer och förbättrade möjligheter till intäkter genom de nya reglerna om auktorisationssystem.

Utredningen skriver vidare att *"När nu myndigheters utskick via infrastrukturen ska öka är det också av vikt att enskilda som inte vill ingå avtal med privata aktörer ska ha tillgång till en annan lösning."* TechSverige vill i detta sammanhang poängtera att en mängd samhällsviktiga produkter och tjänster tillhandahålls av marknaden utan statliga alternativ. Uppkoppling till internet är ett av väldigt många exempel och som även är en förutsättning för en digital brevlåda. Det saknas en bra motivering till vad som är unikt med digital post som skulle motivera en särbehandling. Det saknas även en uppskattning av hur stor gruppen är som inte vill ingå avtal med privata aktörer och som kan sättas i relation till merkostnaden för att utveckla och underhålla en statlig lösning.

Utredningen lyfter även att det skulle vara enklare för staten att uppfylla krav på tillgänglighet med en egen lösning jämfört med att ställa motsvarande krav på de privata brevlådorna. Att alla kan använda digitala tjänster är en central del av utvecklingen av ett digitalt hållbart samhälle. TechSveriges ifrågasätter dock utredningens utgångspunkt att det är enklare för staten att själv utveckla tjänster med hög tillgänglighet jämfört med att ställa krav på privata brevlådor. TechSverige anser tvärtom att privata leverantörer med betydligt fler användare och större innovationskraft har betydligt bättre förutsättningar att följa med i den tekniska utvecklingen, ta vara på möjligheter med exempelvis AI och leverera tjänster med hög tillgänglighet.

TechSverige vill även lyfta att det i utredningen saknas en konsekvensanalys av hur en konkurrensutsatt marknad påverkas av en statlig aktör som agerar på marknaden. Vilka konsekvenser får det på befintliga och nya privata aktörers möjligheter att investera och utveckla nya tjänster när man möter konkurrens från en aktör som agerar utifrån andra förutsättningar?

Sammanfattningsvis anser TechSverige att utredningen inte kunnat visa att det finns ett behov av en statlig digital brevlåda. Med sjunkande kundbas och investeringsbehov riskerar det att bli en dyr och ineffektiv lösning som inte möter användarnas förväntningar men som riskerar att försvåra för privata aktörer att verka på marknaden.

Viktig att stötta enskilda konsumenter och företag

TechSverige delar utredningens slutsats att det inte bör ställas ett krav från staten på konsumenter eller företag att ansluta sig till en digital brevlåda. Frivillighet och främjande åtgärder bör vara huvudinriktningen.

Här behöver det offentliga och marknaden arbeta tillsammans för att säkerställa att alla har möjlighet att ta del av det digitala samhället fullt ut. I detta sammanhang är det viktigt att inte se på digitala brevlådor isolerat utan som en del av det digitala ekosystemet där

konsumenter och företag behöver allt från tillgång till en stabil uppkoppling till support för att kunna använda digitala tjänster som e-id, vårdtjänster online och digitala brevlådor.

I den kommande digitaliseringsstrategin är det därför viktigt att regeringen formulerar tydliga mål och åtgärder kopplat till en ökad digital inkludering. En del av detta kan vara ett mål och åtgärder för att få fler privatpersoner och företag att anslutna sig till en digital brevlåda.

För TechSverige

Christina Ramm-Ericson
näringspolitisk chef

Robert Liljeström
näringspolitisk expert